

asszony egyszer egy keskeny rózsaszín szalagot kötött a fecskéi egyikének szárnya alá, a mely azután a következő évben hűségesen tért vissza.

1891. évi ápril 26-án láttam Manonvilleben több megérkezett kazári fecskét.

1892. évben pedig április 28-ka volt a kazári fecskék (*Cypselus apus*) érkezési napja Manonvilleben.

Manonville 210 méternyi magasságban van a tenger színe felett és a Páristól számított 4° keleti hosszúság mellett a 48° 25' északi szélességben fekszik.

Rendkívül örvendenék, ha felvilágosításomat ön, igen tisztelt kartárs uram, használhatná és szívesen ragadom meg ezt a kínálkozó alkalmat, hogy önt igaz és őszinte tiszteletemről biztosíthassam ezuttal is.

d'Hamonville báró.

une faveur rose sous l'aile d'une de ses hirondelles, qui lui est revenue fidèlement l'année suivante.

Le 26 avril 1891 j'ai vu plusieurs martinets arrivés à Manonville.

Le 28 avril 1892 arrivée des martinets (*Cypselus apus*) à Manonville.

Manonville est à 210 mètres au dessus du niveau de la mer. Il est sous le 4° de longitude Est du méridien de Paris et sous le 48° 25' de latitude.

Je serai heureux, Monsieur et cher Collègue, si mes renseignements peuvent vous être agréables et je saisis avec empressement, l'occasion qui m'est offerte, de vous assurer une fois de plus de mes bien dévoués et affectueux sentiments.

Baron d'Hamonville.

KISEBB KÖZLÉSEK. — KLEINERE MITTHEILUNGEN.

A vörös fejű gébics (*Lanius senator* L.) és Cerchneis Naumanni Flesch.

Az «*Aquila*» első füzetéből tudtuk meg, hogy e ritka déli s hazai gyűjteményeinkből mindaddig hiányzó faj, végre f. é. máj. 3-án Gácson elejtetett s a nemz. muzeumba került. Röviddel az értesülés után jun. 19-én kirándultam a Kőszegtől alig egy órányira délkeletnek eső Tömörd (Vasmege) község régi, odvas tölgyfákban bővelkedő, legeltetett erdejébe. Az erdő legkeletibb szélé tuskés, galagonyás bokrozatos részben végződik, mely területen, az aljat képező sűrűségek közül, egyes tölgy és vadkörte szálfák nyulnak ki. E helyen nagy számban találtam a *Lanius collurio*-t, néhány *Lanius minor*-t s meglepetésemre egy ♂ *Lanius senator*-t is. Minthogy 1882-ben egy alkalommal *Csabrendek* (Zalamegye) vidékén a szabadban megfigyelhettem s lőhettem is e madarat, azonnal felismerem s egyik magas tölgyfa koronájából szerencsésen le is emeltem. Azonnal kerestem párja és fészke után is, előbbire reá is bukkantam, a mint egy vadkörtefáról fel-fel emelkedett az arra repülő varjak üldözésére, nyilván fészket féltvén.

A beállott erős esőzés azonban úgy üldözésében, mint fészke felkutatásában meggátolt.

Der Rothkopfwürger (*Lanius senator*, L.) und der Rötelfalke (*Cerchneis Naumanni*, Flesch.)

Das erste Heft der «*Aquila*», hat bereits berichtet, dass diese in den vaterländischen Sammlungen bis jetzt noch nicht vertretene seltene Art des Südens, am 3. Mai d. J. in Gács endlich erlegt, und das erbeutete Exemplar der Sammlung unseres National-Museums einverleibt wurde. Kurz nach diesem Berichte, am 19. Juni machte ich einen Ausflug nach Tömörd (Eisenburger Comitatus) in einen Wald, dessen Bestand alte, hohe Eichen bilden, und welcher — eine Stunde von Kőszeg südöstlich liegend — beständig als Viehweide benützt wird. Der östlichste Theil des Waldes ist mit dornigem Crataegus-Gestrüpp dicht bewachsen, nur hier und da erheben sich einzelne Eichen- und Holzbirn-Stämme aus dem Unterholze. Hier leben *Lanius collurio* und *minor* in grosser Anzahl, hier fand ich zu meiner grossen Ueberraschung auch einen *Lanius senator*. Da ich den Vogel schon im Jahre 1882 in *Csabrendek* (Com. Zala) im Freien zu beobachten und zu erlegen Gelegenheit hatte, so erkannte ich ihn sofort, und holte ihn von der Spitze einer hohen Eiche glücklich herunter. Ich habe sogleich sein Ehepaar und sein Nest gesucht. Das Erstere fand ich auch so, wie es sich von der Spitze einer Holzbirne von Zeit zu Zeit emporschwang

Két nap múlva, jun. 22-én ismét kirándultam ide. Még jóval megérkezésem előtt, a Kőszeghez tartozó *Svábfalu* község déli végén, az országút mentén álló legeltetett tölgyerdőnél, két gébicset vettem észre, melyek az út széleit övedző fiatal gyümölcsfák karóin üldögéltek, majd egymást kergették. Közelebb érve a madarakhoz, az egyikben *Lanius minor*-ra, a másikban *Lanius senator*-ra ismertem. Leugrottam a kocsiról, hogy az utóbbit meglőjjem, de szándékomat észrevette s berepült az erdőbe, a hol nem találhattam többé fel.

Tömördre érve, fél napi keresés után sikerült egy ♂ és ♀ példány *Lanius senator*-t elejtenem.* Utóbbi azon a helyen volt, a hol a multkor is — varjúkat hajszolva — észleltem. Alaposan kezdtem hát fészke után fürkészni s csakhamar meg is találtam egy vadkörtefa oldalágának végén, a földszintől kb. 6—7 méter magasságban. A fészek külső anyaga csupa száraz erdei virágszálból — közben egy-két darab, a fakérgén előforduló mohával — volt rakva, belseje pedig fehér tyúktollacsakkal melegen és vastagon kibélelve úgy, hogy színe kívülről barnát, belül egészen fehéret mutatott. Méretei következők: egész átmérője 13 cm, mélyedésének átmérője 8 cm; egész magassága 8 cm, belsejének mélysége 6 cm.**

Három félig kitolladzott fiókot találtam benne, melyek nagyon hasonlítottak a *Lanius collurio* fiókákhoz, de egészben kevésbé voltak rozsdabarnák, s a mi a leglényegesebb különbség, fehér vállfoltjaik — habár szürke félholdszerű foltozottsággal — határozottan feltűntek. Most, hogy sikerült őket felnevelnem s jobban kitolladzottak, szárnyaikon is megjelent az elsőrendű megtarkító sávoly, mely az öregeknél hófehér, a fiataloknál sárgásfehér színű.

* Ezek, úgy a jun. 19-én lőtt példány is, gyűjteményemben vannak, mellcsontjaik pedig a magyar nemz. muzeumban.

** Fészket azért írtam le pontosan, mert ez az első magyarországi példány.

und die vorbeiziehenden Krähen — sicherlich sein Nest vertheidigend — attackierte; ich musste aber die weitere Suche wegen eingetretenen Platzregens leider einstellen.

Nach zwei Tagen — am 22. Juni — kam ich wieder. Bevor ich aber noch an Ort und Stelle ankam, erblickte ich am südlichen Ende von *Svábfalu* (zu *Kőszeg* gehörig) in der Nähe des die Strasse begrenzenden Eichen-Waldes zwei *Lanius*, welche auf den Pflöcken der Obstbäume längs der Landstrasse sassen und sich herumtrieben. Näher gelangt, erkannte ich einen *Lanius minor* und einen *Lanius senator*. Ich sprang vom Wagen, den letzteren zu schiessen, er bemerkte aber meine Absicht, und entfloh mir in den Wald, um mir nicht mehr zu Gesicht zu kommen.

In *Tömörd* angekommen, gelang es mir einen ♂ und eine ♀ dieser Art zu erbeuten.* Letztere traf ich auf demselben Fleck, wo ich sie schon neulich beobachtete. Ich ging daher wegen des Nestes gründlich zu Werke, bald fand ich auch dasselbe am Ende eines Holzbirn-Astes, vom Boden etwa 6—7 Meter hoch entfernt. Das Nest bestand äusserlich aus dünnen Waldblumen, dazwischen auch einiges Moos von Baumrinden entnommen; — das Innere war dagegen mit kleinen Federn vom Haushuhn warm und dicht ausgepolstert, so dass das Nest sich von Aussen braun, inwendig aber ganz weiss präsentirte. Die Maasse des Nestes sind die folgenden: Durchmesser = 13 Cm.; Durchmesser der Mulde = 8 Cm.; ganze Höhe = 8 Cm.; Höhe der Mulde = 6 Cm.**

Ich fand darin 3 halb ausgefiederte Jungen, sehr ähnlich denen des *Lanius collurio*; im Ganzen waren sie aber weniger rostbraun gefärbt, und was der so wesentlichste Unterschied ist, die weissen Schulterflecke kamen schon ganz klar zum Vorschein, wenn auch erst mit einer halbmondförmigen Fleckigkeit. Jetzt wo die Jungen — bei mir aufgezogen — beinahe ganz befiedert sind, erschien der Fleck auch auf den Flügeln, und macht die grossen Schwingen ganz bunt. Dieser Streifen ist bei den Alten schneeweiss, bei den Jungen gelblich-weiss gefärbt.

* Dieser, so wie jener vom 19. Juni sind derzeit in meiner Sammlung; die Brustbeine derselben aber im ung. National-Museum.

** Das Nest habe ich pünktlich beschrieben, weil dieses das erste ungarische Exemplar ist.

A fogságban kezdetben apró, szeletekbe vágott nyers marhamájjal tartottam őket, majd friss hangyatojással. Éhüket a gébicsek sajátságos cserregésével árulták el s mohón kapkodtak a nyújtott falatok után. Ma már maguktól esznek, de a kézből is szívesen fogadják az odatartott legyeket, sáskákat, rovarokat. Az élelem megemészthetetlen részeit azután ragadozó madarak módjára kiökrendezik.

Érdekesnek tartom még megjegyezni, hogy *Tömördön* az előfordulási helyükkel összefüggésben levő öreg erdő tölgyeinek odvaiban vagy 5 pár *Cerchneis Naumanni* Flesch. is költött — ezek közül is lőttem — a mi így két nálunk ritkább déli madárfajnak találkozását jelenti.

Köszeg, 1894 jul. 8-án.

Chernel István.

Lanius senator. L. A vörösfejű gébics. — Mint az a f. évi «Aquila» első számában közölve is volt, tavasszal sikerült nekem a madártani megfigyeléseim folytatása közben május 3-án a Nógrád vármegyei Gács község határában az első *Lanius senator* himpéldányára ráakadnom, melyet, nehogy nyomtalanul elszálljon, azonnal le is lőttem. Közelebbről nem igen figyeltem meg és csak annyit tapasztaltam, hogy ép úgy, mint a *Lanius collurio* és a *L. minor*, a melyeknek társaságában láttam, ő is talán az erdő szélein, a bokros helyeken tanyáz.

Az elejtett példányt gyűjteményem számára kikészítettem, de minthogy későbbben a Magyar Ornith. Központ pontosabb meghatározás végett a példányomat bekérte, én azt, mint a magyar Ornisra nézve első hiteles példányt, a Nemzeti Múzeumnak ajánlottam fel.*

Szerettem volna még egy példányt, de miután az idő már igen előrehaladt s a tavaszi madárvonulás is idestova bevégeződött, már semmi reményem sem volt, hogy még hozzájuthassak.

* Ugy ezt, mint egy más fiatal példányt, melyet szintén Kosztká úr beküldött, átadtuk a Nemzeti Múzeumnak, a hol azok az állattári osztály megfelelő helyén már fel is vannak állítva.

M. O. K.

In der Gefangenschaft hielt ich sie anfangs mit kleingeschnittener roher Rindsleber, später fütterte ich sie mit frischen Ameiseneiern. Ihren Hunger gaben sie mit einem eigenthümlichen Zwitschern bekannt, und griffen gierig nach den angebotenen Bissen. Heute fressen sie schon allein, nehmen aber auch aus der Hand sehr gern die vorgehaltenen Fliegen, Heuschrecken und Käfer. Die unverdaulichen Bestandtheile werfen sie als Gewölle, wie die Raubvögel, in Ballen aus.

Ich halte es noch für bemerkenswerth beizufügen, dass im *Tömörder Walde* in den Höhlen alter Eichenstämme auch etwa 5 Paar *Cerchneis Naumanni*, *Flesch* nisteten. Ich schoss auch von diesen einige, und bin sonach in der Lage von zwei bei uns selteneren, südlicheren Vogelarten zu gleicher Zeit berichten zu können.

Köszeg (Güns), 8. Juli 1894.

Stephan v. Chernel.

Lanius senator L. Der rothköpfige Würger. — Wie dies schon auch in der ersten Nummer des «Aquila» erwähnt wurde, gelang es mir heuer während meiner frühjährigen ornithologischen Beobachtungen am 3. Mai in der Umgebung der Ortschaft Gács (Comit. Nógrád) auf ein Exemplar des rothköpfigen Würgers (*Lanius senator*) welches ich, bevor es meinen Augen entgeht, sofort erlegt habe. Ich habe diesen Vogel näher nicht beobachtet, und bemerkte nur soviel, dass er vielleicht ebenso, wie *Lanius collurio* und *Lanius minor*, in deren Gesellschaft ich ihn antraf, sich an den Waldrändern auf buschigen Örtern aufhält.

Das erlegte Exemplar habe ich für meine Sammlung praeparirt, da jedoch die Ungarische Ornithologische Centrale dasselbe nachher zur einer näheren Besichtigung von mir abverlangte, so habe ich es als das erste, für die ungarische Ornis authentische Exemplar dem Ung. National-Museum geschenkweise angetragen.*

Ich wollte mir noch ein Exemplar verschaffen, doch da die Zeit schon so ziemlich vorge-schritten war und der Frühjahrszug sein Ende nahm, so war meine Hoffnung sehr gering, dass ich welches noch bekommen könne.

* So dieses, wie ein junges Exemplar von derselben Art, welches auch Herr L. v. Kosztká eingesandt hatte, übergaben wir dem National-Museum, wo beide in der zoolog. Abtheilung auch schon aufgestellt sind.

U. O. C.